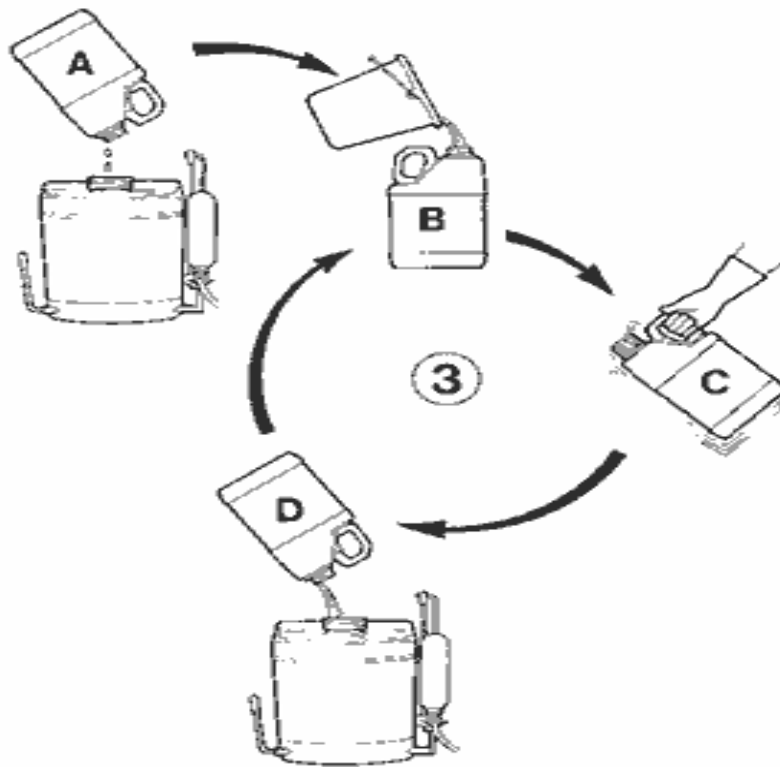

Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας

Μόνιμη Επιτροπή Ενέργειας Περιβάλλοντος (ΜΕΕΠ)

Ομάδα Εργασίας

«Διαχείριση Συσκευασιών Φυτοφαρμάκων»

Συντάκτες:

Νίκος Χατζάκης, Μηχανολόγος Μηχανικός, πρόεδρος ΜΕΕΠ, ΤΕΕ ΤΚΜ

Κριστίνα Μακνέα, Χημικός Μηχανικός, μέλος αντιπροσωπείας, ΤΕΕ ΤΚΜ

Δημήτρης Βαφειάδης, Γεωπόνος, μέλος Γ.Ε.Ω.Τ.Ε.Ε.

Αθανάσιος Δούναβης, Χημικός Μηχανικός, μέλος ΜΕΕΠ, ΤΕΕ ΤΚΜ

Γιάννης Χατζόπουλος, Πολιτικός Μηχανικός, μέλος αντιπροσωπείας ΤΕΕ ΤΚΜ

Ημ/νία έναρξης:

27 Ιουνίου 2017

Ημ/νία ολοκλήρωσης:

03 Νοεμβρίου 2017

Ομάδα Εργασίας του ΤΕΕ/ΤΚΜ:

«Διαχείριση Συσκευασιών Φυτοφαρμάκων»

Προτεινόμενη διαδικασία διαχείρισης των κενών συσκευασιών φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Λαμβάνοντας υπόψη:

1. Την Οδηγία 2009/128/ΕΚ Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Οκτωβρίου 2009
2. Το Νόμο 4036/2012 στον οποίο ενσωματώθηκε η παραπάνω Οδηγία.
3. Την με Αριθ. πρωτ: 5919/62354/13-5-2014 Εγκύκλιο του ΥΠΑΑΤ με θέμα «Βέλτιστες Εργασιακές Πρακτικές Χρήσης Γεωργικών Φαρμάκων»
4. Κατευθυντήριες οδηγίες διαχείρισης αποβλήτων χρήσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων: Σ.Ε.Α. Έκδοση 1.0/9/2012 ΥΠΑΑΤ
5. Το Εθνικό Σχέδιο δράσης για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φυτοφαρμάκων, 22 Αυγούστου 2015, Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης Περιβάλλοντος Και Ενέργειας, Δ/ση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής.
6. Τον Νόμο 4042/2012 (ΦΕΚ24/Α/13-2-2012), ο οποίος ενσωματώνει την οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα 2008/98/ΕΚ, ενοποιεί και εκσυγχρονίζει τη νομοθεσία διαχείρισης όλων των ρευμάτων αποβλήτων δίνοντας έμφαση στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και στη «διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού». Ο Νόμος αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της πρόληψης παραγωγής και της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση των αποβλήτων και στην ανακύκλωση.

και επιπλέον:

- Η πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων οδηγεί σε περιορισμό του προβλήματος,
- Η συλλογή και διάθεση των αποβλήτων αποτελεί μια δράση αντιμετώπισης του προβλήματος

- Η ορθή διαχείριση - ανακύκλωση των αποβλήτων συσκευασίας από την οποία θα προκύψουν σαφή περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά οφέλη, συμβάλλοντας στην κυκλική οικονομία
- Η αντιμετώπιση της ανεξέλεγκτης διάθεσης συσκευασιών και η διαχείριση - ασφαλής διάθεση των αποβλήτων που δεν μπορούν να αξιοποιηθούν.
- Το γεγονός ότι στα πλαίσια εφαρμογής της συνταγογράφησης όλοι οι επαγγελματίες χρήστες (παραγωγοί, ψεκαστές) γεωργικών φαρμάκων εκπαιδεύτηκαν και θα εκπαιδεύονται από το ΥΠΑΑΤ μέσω ιδιωτικών και δημόσιων κέντρων εκπαίδευσης για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων, σύμφωνα με τις άνω οδηγίες.
- Η κατάσταση που επικρατεί στην πράξη και συγκεκριμένα τον πολυκερματισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των καταστημάτων πώλησης γεωργικών φαρμάκων, της νοοτροπίας που επικρατεί σε όλους τους εμπλεκόμενους, τις αντικειμενικές και νομικές δυσκολίες και περιορισμούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, την ύπαρξη παράνομων γεωργικών φαρμάκων και της κακής πρακτικής των παραγωγών να καίνε όλες τις συσκευασίες προκειμένου να αποκρύψουν τη χρήση παράνομων γεωργικών φαρμάκων, τον μεγάλο όγκο και την επικινδυνότητα των αποβλήτων κ.α.
- Εκ του νόμου όλοι οι διαχειριστές στερών αποβλήτων (παραγωγοί, εισαγωγείς) είναι **υποχρεωμένοι είτε να οργανώσουν είτε να συμμετέχουν σε Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (Σ.Ε.Δ.)**. Τα συστήματα, τα οποία μπορεί να είναι ατομικά ή συλλογικά, αξιολογούνται, εγκρίνονται και ελέγχονται από τον Ε.Ο.ΑΝ. και δυστυχώς έχει εφαρμοστεί μόνο πιλοτικά σε ελάχιστες περιοχές. Οι συσκευασίες φυτοπροστατευτικών προϊόντων (Σ.Φ.Π.) είναι αυτή τη στιγμή ένα ειδικό ρεύμα αποβλήτων που **ΔΕΝ** διαθέτει τέτοιο σύστημα αν και ο νόμος το επιβάλλει.

Γίνεται μια προσπάθεια για την επίλυση του προβλήματος που διογκώνεται μέσω της παραγωγής των τοξικών αποβλήτων από τα φυτοφάρμακα που χρησιμοποιούν οι αγρότες για την διαχείριση των συσκευασιών τους. Πρακτικά, το πρόβλημα είναι έντονο στους Δήμους με αγροτικές περιοχές.

Συγκεκριμένα, οι συσκευασίες φυτοφαρμάκων απορρίπτονται συνήθως μετά το άδειασμά τους στα σημεία υδροληψίας, όπου χρησιμοποιήθηκαν. Όταν οι συσκευασίες γίνουν υπεράριθμες, αν δεν μείνουν διάσπαρτες ή δεν θαφτούν, τότε καίγονται. Η καύση κενών συσκευασιών (έκλυση επικίνδυνων ουσιών) και τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων (μόλυνση υδάτων) αποτελούν κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Η καύση απελευθερώνει τοξικές ουσίες όπως φουράνια, αρωματικοί υδρογονάνθρακες (από τα υπολείμματα φαρμάκων) και διοξίνες, φουράνια, αρωματικοί υδρογονάνθρακες, αιωρούμενα σωματίδια (από τα υλικά συσκευασίας).

Οι άμεσοι παράγοντες που επηρεάζουν το πρόβλημα είναι η επικινδυνότητα των αποβλήτων και τα υλικά συσκευασίας. Οι κενές συσκευασίες που περιείχαν τις δραστικές ουσίες (γεωργικά φάρμακα) θεωρούνται επικίνδυνα απόβλητα. Όταν η περιεκτικότητα των ουσιών αυτών μειωθεί, με όριο κάτω των 0,1%, τα απόβλητα καθίστανται μη επικίνδυνα. Όσες συσκευασίες περιέχουν ουσίες άνω των ορίων θεωρούνται επικίνδυνα απόβλητα και η διαχείρισή τους απαιτεί την μεταφορά τους για επεξεργασία, εκτός Ελλάδας σε ειδικές εγκαταστάσεις. Σημειώνεται ότι, η αντιμετώπιση - διαχείριση ενός επικίνδυνου απόβλητου, είναι πολλή δαπανηρή καθώς στην Ελλάδα δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα.

Προτεινόμενες Λύσεις - Προτάσεις

1. Η ορθή χρήση και η αποφυγή αλόγιστης χρήσης φυτοφαρμάκων περιορίζει τη δημιουργία επικίνδυνων αποβλήτων.

2. Η συλλογή και διάθεση των αποβλήτων αναλύεται σε δύο φάσεις

2.1 Πρώτη φάση διαχείρισης – υποδομές για την διαχείριση επικίνδυνου υλικού:

Οι συσκευασίες, μετά τη χρήση τους, θα ακολουθούν τη διαδικασία του τριπλού ξεπλύματος, για να μπορούν να διαχειριστούν ως μη επικίνδυνα και θα καταστραφούν με τρύπημα για να μην είναι δυνατή η επαναχρησιμοποίηση τους (είναι η σημαντικότερη διαδικασία στη διαχείριση των αποβλήτων). Αυτό θα γίνεται στα Σημεία Υδροληψίας (εγκαταστάσεις παροχής νερού) με μια κατάλληλη διαμόρφωση ενός σταθμού, όπως σχεδιάστηκε από το πρόγραμμα AGROCHEPACK (Ευρωπαϊκό πρόγραμμα MED περιφερειακής συνεργασίας, συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή). Οι αναγκαίες υποδομές του χώρου θα περιλαμβάνουν: ειδικό δάπεδο από οπλισμένο σκυρόδεμα, ένα σημείο με πόσιμο νερό, κάδος απορριμμάτων (για οικιακά απορρίμματα) και περίφραξη. Στο σταθμό θα υπάρχει και πυροσβεστικός εξοπλισμός. Αυτά τα σημεία – σταθμοί θα πρέπει να είναι κοντά σε αγροτικό δρόμο και μακριά από οικισμούς, από ποτίστρες ζώων και από επιφανειακά ύδατα, για προστασία. Ο αριθμός των διαμορφούμενων σταθμών όπου θα γίνεται η παρασκευαστική διαδικασία θα εξαρτηθεί από το είδος της καλλιέργειας και τη δυνατότητα προσβασιμότητας των αγροτών στην συγκεκριμένη περιοχή. Για παράδειγμα στις περιπτώσεις των οπωροκηπευτικών επειδή η συχνότητα χρήσης των γεωργικών φαρμάκων είναι αυξημένη συνεπάγεται, η ανάγκη μεγαλύτερου αριθμού συσκευασιών και άρα η πυκνότητα των διαμορφωμένων σταθμών πρέπει να είναι μεγαλύτερο.

Η διαδικασία του τριπλού ξεπλύματος αναφέρεται αναλυτικά στο “Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων” του νόμου 4036/2012. Το υγρό από το ξέβγαλμα θα πρέπει να προστεθεί απευθείας στη δεξαμενή του ψεκαστήρα ως μέρος του φαρμακευτικού διαλύματος που πρέπει να χρησιμοποιείται κατά τον ψεκασμό.

2.2 Δεύτερη φάση διαχείρισης- Συλλογή κενών, μη επικίνδυνων πλαστικών συσκευασιών:

Η συλλογή των κενών συσκευασιών μπορεί να γίνει στα καταστήματα πώλησής τους εφόσον δεν υπάρχει έλλειψη χώρου αποθήκευσης και ο εξαερισμός είναι κατάλληλος. Επίσης προτιμότερο θα ήταν να μην είναι απαγορευτική η απόσταση από τα σημεία χρήσης του φυτοφαρμάκου (σημεία υδροληψίας).

Στα σημεία συλλογής πρέπει κατά την παραλαβή να γίνεται μακροσκοπικός έλεγχος καθαρότητας της συσκευασίας (εντός και εκτός), τόσο οπτικός όσο και έλεγχος οσμών. Οι συσκευασίες πρέπει οπωσδήποτε να φέρουν τις ετικέτες τους για να μπορεί να ελέγχεται η ανεξέλεγκτη διάθεσή τους. Επίσης για τους ίδιους λόγους αλλά και για λόγους ιχνηλασιμότητας δεν θα πρέπει από τις συσκευασίες να λείπουν, ο αριθμός LOT και η ημερομηνία παρασκευής και λήξης του φαρμάκου όπως αυτά τυπώθηκαν πάνω στη συσκευασία από το εργοστάσιο παρασκευής.

Ο γεωπόνος - πωλητής για οποιοδήποτε ζήτημα προκύψει γνωρίζει και μπορεί να χρησιμοποιήσει στοιχεία από το τιμολόγιο, την ηλεκτρονική καταγραφή πωλήσεων ή την συνταγογράφηση όσον αφορά το είδος και τον αριθμό των συσκευασιών που προμηθεύτηκε ο χρήστης. Κατά την αγορά του φυτοφαρμάκου από το γεωπονικό κατάστημα, ο χρήστης θα πρέπει να καταβάλει ένα επιπλέον χρηματικό ποσό ως ενέχυρο για την συσκευασία, το οποίο θα του επιστραφεί όταν επιστρέψει τις άδειες τριπλό-ξεπλυμένες συσκευασίες. Με αυτήν την προϋπόθεση θα αποφεύγεται η επιστροφή των χρημάτων από περιέκτες παράνομων φαρμάκων ή συσκευασιών για τις οποίες δεν εισπράχτηκε ενέχυρο.

Στην περίπτωση που οι συσκευασίες δεν επιστραφούν θα πρέπει να δοθεί μέριμνα, αφενός τα χρήματα που εισπράχτηκαν να αποδοθούν στα “Πράσινα Σημεία” για περιβαλλοντική αξιοποίηση τους και αφετέρου να υπάρχουν διοικητικές ή/και ποινικές κυρώσεις για τους χρήστες οι οποίοι δεν συμμορφώνονται με τη διαδικασία ανακύκλωσης των κενών συσκευασιών.

Τα φυτοφάρμακα τα οποία οι συσκευασίες τους δεν έχουν ανοιχθεί και έχουν λήξει ή έχει απαγορευτεί η χρήση τους χωρίς να έχουν λήξει, θα επιστέφονται στα Πράσινα Σημεία του Δήμου και στη συνέχεια θα αντιμετωπίζονται ως επικίνδυνα.

Μετά τον έλεγχο και την πιστοποίηση συσκευασιών, θα ακολουθεί η τοποθέτησή τους σε ειδικές μεγάλες σακούλες οι οποίες θα διανέμονται από τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ) και θα μεταφέρονται σε εταιρείες διαχείρισης πλαστικών.

Η επιστροφή των συσκευασιών θα πρέπει να γίνεται σε εύλογο διάστημα, όχι ανώτερο δύο καλλιεργητικών περιόδων.

Η συλλογή των κενών συσκευασιών μπορεί να γίνει και στα Πράσινα Σημεία κάθε Δήμου όπου θα υπάρχει ειδικό σημείο συλλογής. Σε αυτά τα σημεία θα υπάρχει γεωπόνος ο οποίος κατά την παραλαβή των κενών συσκευασιών θα πραγματοποιεί έλεγχο καθαρότητας (με υποχρεωτική τήρηση των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας) και θα εκδίδει βεβαίωση ελέγχου και απόδειξη (την οποία θα προσκομίσει στο κατάστημα φυτοφαρμάκων για την επιστροφή χρημάτων). Στη συνέχεια, όπως και στην περίπτωση των καταστημάτων, οι συσκευασίες θα τοποθετούνται σε ειδικές μεγάλες σακούλες (θα διανέμονται από τον ΕΟΑΝ) και θα μεταφέρονται σε εταιρείες διαχείρισης πλαστικών. Αυτές οι εταιρείες δεματοποιούν ή και κοκκοποιούν τα πλαστικά και τα διανέμουν σε βιομηχανίες παραγωγής προϊόντων από ανακυκλωμένη πρώτη ύλη.

Στην περίπτωση ακαθάρτων συσκευασιών, αυτές επιστρέφονται στον χρήστη (γεωργό) για νέο καθαρισμό ή αλλιώς ο γεωργός καταβάλλει χρηματικό τέλος για τη διάθεση τους (πρόστιμο).

3. Η ορθή διαχείριση - ανακύκλωση των αποβλήτων συσκευασίας

“Ανακύκλωση συσκευασιών”, βάσει ΕΟΑΝ, “νοείται η επανεπεξεργασία σε διαδικασία παραγωγής των αποβλήτων συσκευασιών ή άλλων προϊόντων προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για τον αρχικό τους σκοπό ή για άλλους σκοπούς, συμπεριλαμβανομένης της οργανικής ανακύκλωσης αλλά εξαιρουμένης της ανάκτησης ενέργειας”.

Η βασική διαχείριση πρέπει να γίνει στην πηγή, με τριπλό ξέπλυμα των δοχείων μετά τη χρήση τους και με την υποχρεωτική τήρηση των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας.

Μια αποδοτική διαχείριση-ανακύκλωση, βάσει βιβλιογραφίας, απαιτεί τη συλλογή ομοειδών πλαστικών και πιο συγκεκριμένα, συσκευασιών από πολυαιθυλένιο υψηλής ποιότητας.

Ποιοτικά, οι πλαστικές συσκευασίες, μπορεί να είναι από υψηλής ποιότητας ή χαμηλής ποιότητας πολυαιθυλένιο (HDPE ή LDPE) ή από PVC. Λόγω της μεγάλης δυνατότητας ανακύκλωσης, η καλύτερη επιλογή είναι η χρήση HDPE. Μετά την επεξεργασία των συσκευασιών από HDPE, ως τελικά προϊόντα αναφέρονται οι πλαστικοί σωλήνες αποχέτευσης και άρδευσης, δοχεία, δάπεδα κλπ.

Πρέπει να δοθεί βαρύτητα στην χρήση σύγχρονης συσκευασίας η οποία δεν θα δημιουργεί απόβλητα και επομένως δεν θα απαιτείται η διαχείρισή τους. Συγκεκριμένα είναι τα υδατοδιαλυτά σκευάσματα (π.χ. PVAL-Film), τα οποία ρίχνονται ως έχουν στο ψεκαστικό δοχείο και διαλύονται μέσα σε αυτό.

Το κόστος της ανακύκλωσης, θα καλύπτεται από τις εταιρείες παραγωγής φυτοφαρμάκων, μέσω συστήματος τελών, ανάλογων με την ποσότητα των συσκευασιών που διοχετεύονται στην αγορά.

4. Η αντιμετώπιση της ανεξέλεγκτης διάθεσης συσκευασιών και η διαχείριση - ασφαλής διάθεση των αποβλήτων που δεν μπορούν να αξιοποιηθούν.

Ο Δήμος στα πλαίσια της αρμοδιότητας του, για την καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής του περιφέρειας, οφείλει να αναθέσει σε εξουσιοδοτημένη εταιρία, συλλογής και μεταφοράς σε ειδικούς χώρους την διαχείριση των ανεξέλικτων επικίνδυνων πλέον αποβλήτων. Σε αυτήν την περίπτωση, η αντιμετώπιση των συσκευασιών ακολουθεί τις διαδικασίες που προβλέπονται για τα επικίνδυνα απόβλητα.

Τέλος, μαζί με όλες τις προαναφερθέντες λύσεις και προτάσεις για τη διαχείριση συσκευασιών φυτοφαρμάκων αποτελεί η ενίσχυση περιβαλλοντικής παιδείας με τις προτεραιότητες διαχείρισης αποβλήτων: μείωση παραγωγής, επαναχρησιμοποίηση υλικών, ανακύκλωση υψηλής ποιότητας πόρων, χρήση ανακυκλωμένων αποβλήτων κ.α. στους πολίτες και ιδιαίτερος σε εκείνους που ασχολούνται με την γεωργία και την κτηνοτροφία και συμβάλλουν στο συγκεκριμένο πρόβλημα. Σε αυτό το σημείο θα μπορούσε να γίνει μια άμεση ενημέρωση (με όλες τις πιθανές μορφές) από τις δημόσιες αρχές και κυρίως από το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Κλιματικής Αλλαγής προς τους αγρότες για το πώς θα μπορούσε να γίνει η διαχείριση των συσκευασιών χωρίς να εγκυμονεί ο κίνδυνος ρύπανσης του περιβάλλοντος. Μια καλή λύση θα ήταν η δημιουργία ενός τηλεοπτικού σποτ ή ενημέρωσης στα ΜΜΕ και τα social media με αντικείμενο την ορθολογιστική διαχείριση των συσκευασιών.

Προτάσεις για διευκόλυνση διαχείρισης :

- Δημιουργία ανάγλυφου μοναδικού κωδικού της συσκευασίας για εντόπιση κατόχου σε περίπτωση ανεξέλεγκτης απόρριψης της συσκευασίας. Στην περίπτωση των εισαγόμενων συσκευασιών, οι εταιρείες που τα εμπορεύονται να δημιουργούν έναν μοναδικό κωδικό ο οποίος δεν θα φθείρεται.
- Άμεση ενημέρωση (με όλες τις μορφές) από τις κρατικές αρχές προς τους αγρότες σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης αυτών των συσκευασιών. Δημιουργία βίντεο επίδειξης το οποίο θα παρουσιάζει όλα τα στάδια του ξεπλύματος και γενικά τη διαδικασία που θα ακολουθείται στα σημεία υδροληψίας. Τηλεοπτικά spot θα παρουσιάζονται για μεγάλο διάστημα στην τηλεόραση από την στιγμή που θα έχει ξεκινήσει η εφαρμογή της διαδικασίας διαχείρισης.
- Οργάνωση δικτύου επικοινωνίας για την ορθολογική διαχείριση φυτοφαρμάκων (τις επιπτώσεις της αλόγιστης χρήσης) μεταξύ Αγροτικών Συνεταιρισμών, αγροτών, σωματεία γεωπόνων κλπ.
- Σχεδιασμός ενός συστήματος διαχείρισης και ελέγχου για αυτήν την κατηγορία αποβλήτων.
- Παροχή κινήτρων στους χρήστες για να συμμετέχουν (να ξεπλένουν και να επιστρέφουν) τις συσκευασίες.
- Κατασκευή όλων των πλαστικών συσκευασιών φυτοφαρμάκων, από HDPE.
- Υποχρεωτική συμμετοχή στα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης, όλων των διαχειριστών (παραγωγών, εισαγωγέων κλπ.).
- Ενίσχυση περιβαλλοντικής παιδείας με τις προτεραιότητες διαχείρισης αποβλήτων
- Ο ΠΕΣΔΑ (Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Αποβλήτων) Κεντρικής Μακεδονίας να συμπεριλάβει την εκμετάλλευση, ανάκτηση, ανακύκλωση των γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων. Πρέπει να τροποποιηθεί η ΜΠΕ του ΠΕΣΔΑ ΚΜ και να προβλεφθεί η χωριστή συλλογή και διαχείριση – ανακύκλωση των συσκευασιών φυτοφαρμάκων.

-
- Οργάνωση Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης για συσκευασίες που εμπεριέχουν επικίνδυνες ουσίες, με προτεραιότητα στις συσκευασίες φυτοφαρμάκων, με φορέα υλοποίησης τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ).
 - Ξεχωριστή συλλογή έναντι των λοιπών αποβλήτων συσκευασίας, σε κάδους συλλογής, σε κατάλληλες θέσεις και μεταφορά σε κατάλληλα αδειοδοτημένες επιχειρήσεις, με σκοπό ανάκτηση υλικών ή ενέργειας.
 - Σε περίπτωση ανακύκλωσης, οι επιτρεπόμενες χρήσεις του ανακυκλωμένου υλικού συσκευασίας να είναι τέτοιες ώστε να διασφαλίζεται η δημόσια υγεία.
 - Απόδοση ευθύνης και κυρώσεις στους γεωργούς που χρησιμοποιούν γεωργικά φάρμακα χωρίς να τηρούν τα αναγραφόμενα στη συσκευασία ή την ετικέτα τους.

Σημείωση: Οι απόψεις που εκφράζονται στην παρούσα έκθεση είναι αυτές των συντακτών της και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις θέσεις του Τεχνικού Επιμελητηρίου Κεντρικής Μακεδονίας.